

Кигаї Владислава Андріївна,
курсант 3 курсу факультету підготовки фахівців для
підрозділів стратегічних розслідувань
Дніпропетровського державного університету
внутрішніх справ
науковий керівник: **Павлова Наталя Валеріївна,**
доцент кафедри криміналістики та домедичної підготовки
Дніпропетровського державного університету
внутрішніх справ, к.ю.н., доцент

ВІДНОСНО ІДЕНТИФІКАЦІЇ ЛЮДИНИ ЗА ЗОВНІШНІМИ ОЗНАКАМИ

На сучасному етапі правоохоронної діяльності розкриття кримінального правопорушення часто пов'язано з необхідністю встановлення особи (осіб), яка в тій чи іншій мірі причетна до скоєного. Важливо, щоб розслідування і розкриття кримінального правопорушення створювали портрет особи, яку впізнають. Коли людина невідома і немає свідків, які могли б прояснити ситуацію, єдиний спосіб полегшити розслідування кримінального правопорушення і встановити винного - це докази, виявлені на місці події.

Як правило, судово-медичні дослідження антропологічних особливостей і їх джерел проводяться для пошуку зниклих без вісті, прихованих злочинців, ідентифікації невпізнаних трупів, ідентифікації осіб, створення автоматизованих баз даних, організації оперативних записів і з медичної точки зору. Встановлення особи в загальному сенсі - це встановлення особи як особистості, яка характеризується різними соціальними і фізичними характеристиками, такими як соціальний статус, характер і зовнішній вигляд[1, с.187].

А. Бертільон був першим, хто розробив систему опису характеристик зовнішнього вигляду, а пізніше її значно вдосконалив А. Рейсс. Під зовнішнім портретом розуміється науково обґрунтована система опису зовнішніх ознак і характеристик людини з використанням спеціально впорядкованої і загальноприйнятої термінології для дослідження і пізнання людини в криміналістиці.

Зібрати дані про образ невідомого людини досить складно. Основними джерелами цих даних є інформація, отримана в результаті перших слідчих заходів (досліджень) (опитування свідків, потерпілих, дослідження слідів, фотомонтаж і т. д.).

Використання інформації про зовнішність людини (або її елементи) має ґрунтуватися на аналізі та оцінці зібраної і записаної інформації. Він заснований на результатах такого аналізу і оцінки інформації про зовнішність людини. І. І. Кохутіч пропонує визначити форми та напрями їх застосування, практично здійснюваного в будь-якій з наступних трьох ситуацій.

Перша ситуація пов'язана з необхідністю встановлення особи зниклого безвісті злочинця або очевидця, невідомого правоохоронним органам (злочинець зник з місця події або слідству не вдалося встановити очевидців). Ідентифікація особистості за зовнішніми ознаками в даній ситуації здійснюється в публічних і приватних умовах за допомогою оперативних, слідчих та експертних методів і засобів.

Друга ситуація стосується випадку ідентифікації людини, яка знаходиться в полі зору поліції, але ще не була ідентифікована (відбувається, коли вам потрібно ідентифікувати людину, яка була арештована через її схожість з злочинцем і доставлену в поліцію, і яка не має документів, але приховує своє ім'я та іншу інформацію)[2, с.63].

Третя ситуація є такою, коли у випадку знайдення трупа його особа є невідомою. Для ідентифікації особи робляться фотографії масок, пластмасові реконструкції, а також репродукції суб'єктивних портретів і графічні реконструкції в порівнянні з фотографіями карт зниклих без вісті можуть використовуватися для встановлення особи померлого або зниклого. Якщо фотографій немає, порівняння буде проводитися за описом. Як показує практика, пред'явлення трупа або відображення його зовнішнього вигляду (фотографії, посмертні маски, реконструкції черепа) - ефективний спосіб пізнати мертвого або мертвого. Підставою для висновку про ідентичність (тотожність) порівнюваних об'єктів (ідентифікованих і ідентифікуючих) є збіг загальних і індивідуальних

особливостей зовнішнього вигляду і аргументоване пояснення їх можливих відмінностей. Щоб такі висновки стали доказами, їх потрібно оформити відповідно до встановленого кримінальним процесуальним кодексом порядку.

Також слід враховувати, що люди різного віку по-різному сприймають візуальну інформацію. Молоді люди, як правило, не запам'ятовують ознаки зовнішності (це стосується і місця), сприйняття якої вимагає цілеспрямованої уваги і певного життєвого досвіду. У літніх людей сприйняття являє собою більш цілеспрямовану, точну, логічну послідовність. Тому при отриманні показань та будуванні цілісної картини образу особи потрібно враховувати і дані вікові особливості допитуваного [3, с.39].

Таким чином, встановлення особистості на основі зовнішності ґрунтується на положеннях теорії ідентифікації, які засновані на відносній незмінності і ідентифікуючому значенні зовнішності, їх класифікації з використанням відповідних методів дослідження і тактичних рекомендацій, розроблених вченими-криміналістами. Також можна сказати, що даний напрям криміналістики є досить прогресивним в наш час, адже з розвитком цифрових технологій, з повною глобалізацією мережі Інтернет, знайти та ототожнити особу за зовнішніми ознаками стає все простіше та набагато швидше.

Бібліографічні посилання:

1. Шепитько В.Ю. Криміналістика / Шепитько В.Ю., Коновалов В.О., Журавель В.А. Харків: Право, 2008. 464 с.
2. Салтевський М.В. Криміналістика (у сучасному викладі): підр. М.В. Салтевський. Київ.: Кондор, 2005. 588 с.
3. Мельничок В. Криміналістична характеристика суб'єктивної пам'яті. *Підприємництво, господарство і право*. 2008. № 11. С. 39-43.

Кіяниця Володимир Миколайович,
викладач кафедри кримінального процесу
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ